

ÖĞRETMENLERİN TEMEL SORUNLARI TRABZON MERKEZ VE AKÇAABAT İLÇESİ ÖRNEĞİ*

Zafer AKKOL**

ÖZ

Ana Okulu, İlkokul, Ortaokul ve Lise şeklinde gerek örgün ve gerekse de yaygın eğitimde eğitim-öğretim görevlerini öğretmenler yürütmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin, görevlerini yaparken karşılaştıkları bazı önemli sorunları ortaya koymak ve bu sorunlara ilişkin çözüm yolları bulmak çok önemli bir detaydır. Bu sorun ve çözümlerinin neler olduklarının öteden beri bilinmesine, hatta çok ileri adımlar atılmasına rağmen bunlar henüz toplumca arzu edilen düzeyde çözümlenip rahatlatıcı bir sonuca ulaştırılmamıştır. Dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu hızlı değişme çağında milli ve temel eğitim sorunlarının her yönü ile ortaya çıkarılıp çözümlenmeleri milletin geleceği ile çok yakından ilgili olduğundan bütün imkânlarla düşünmek ve vakit geçirmeden gereken tedbirleri almak milli bir görevdir. Türkiye’de görev yapan tüm kademe öğretmenlerinin mesleklerinde karşılaştıkları sorunların tespitine yönelik bir örnek teşkil etmesi amacıyla yapılan bu çalışmada Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesine bağlı 10 (on) farklı okul ve her okuldan rastgele seçilen 100 (yüz) öğretmen ile yapılan anket analizine göre sorunlar yüzdelik oranla sıralanmıştır. Okul öncesi eğitimi, ilköğretim ve orta dereceli ortaokullar yükseköğretimin temelidirler. O halde bu okullara ait sorunların bir an önce belirlenmesi ve sonra da bunlarla ilgili düzeltici çalışmalar başlatılarak yaşanan problemlerin kökten çözülmesinin öğretmenlerin performansını çok ciddi bir şekilde artıracığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Milli Eğitim, Trabzon’da Eğitim, Akçaabat’ta Eğitim.

BASIC PROBLEMS of TEACHERS

EXAMPLE of TRABZON CENTER and AKÇAABAT DISTRICT

ABSTRACT

Teachers carry out education-teaching duties both in formal and non-formal education, such as Kindergarten, Primary School, Secondary School and High School. For this reason, it is a very important detail to reveal some important problems that teachers encounter while performing their duties and to find solutions for these problems. Although these problems and their solutions have been known for a long time and even very advanced steps have been taken, they have not been solved at the level we desire by the society and have not been reached to a relaxing result. All levels of teachers who works in Turkey, for the purpose of identifying the problems they encounter in their profession in this study, Trabzon and Akçaabat township 10 different schools, and selected at random from each school, 100 teachers have been made to result in the framework of surveys and interviews with. In the era of rapid change in the world and our country, it is our national duty to think with all our strength and take the necessary precautions without wasting time, as revealing and resolving all aspects of our national and basic education problems are very closely. Pre-primary, primary and secondary schools are the foundation of higher education. Therefore, determining the problems of these schools as soon as possible and then starting corrective work on them and solving the problems radically will increase the performance of teachers very seriously.

Keywords: Turkey, National Education, Questions of Teachers.

Atıf: AKKOL, Z. (2022). “Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği”, *Habitus Toplumbilim Dergisi*, (3), 347-372.

Citation: AKKOL, Z. (2022). “Basic Problems of Teachers Example of Trabzon Center and Akçaabat District”, *HABITUS Journal of Sociology*, (3), 347-372.

Başvuru / Received: 14 Şubat 2022 / 14 February 2022

Kabul / Accepted: 11 Mart 2022 / 11 March 2022

Araştırma Makalesi / Research Article.

* İlahiyatçı Yazar Zafer AKKOL’ un Trabzon Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Bilimleri Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir. Tez “Türkiye’de Öğretmenlerin İlk Beş Sorunu” başlığı altında ve Yarda. Doç. Dr. Mehmet OKUTAN gözetiminde yapılmış olup 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında savunulmuştur.

** Zafer AKKOL, Şehit Samet Uslu Kız Anadolu İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmeni, E-posta: zaferakkol@hotmail.com ORCID Numarası: 0000-0002-3000-7073

EXTENDED SUMMARY

Teaching, whose product is only human, started with the first human and brought humanity to scientific virtue and the purpose of creation, is the oldest, most meaningful and immortal profession when history is examined.

The teaching profession, which raises the current generation and the future in the measure and rate of its hardware competence, and also contributes to the virtuous society effort, is a profession that has national value as well as sublime in terms of source. For this reason, it is a must for a great state and a great nation to be sensitive to the cultural, social and ethical contribution expected of them by gaining the reputation they deserve, away from any psychological pressure, without any problems and to provide them with an environment and opportunity.

While man is described in all heavenly books as the most distinguished, honorable, created in the most beautiful shape and form, the most equipped, the most conscious and the most dexterous of creatures, it is also stated that he is the contractor and owner of the most brutal, cruel, incomprehensible and ignorant behaviors. For him, education in human life; It is of primary importance and effectiveness in directing negative behaviors correctly and preventing the violation of the rights of other human beings and beings. Education: It is the process of creating a desired behavioral change in an individual's behavior intentionally and through his own experiences (Ertürk 1973). It is the most important factor that paves the way for the rapid development of the society to ensure that the education workers, who undertake such a sacred duty, have trouble-free, problem-free and comfortable opportunities while fulfilling this function.

Hz. of Ali (RA); "I will be a slave for forty years to anyone who teaches me a letter" and Hz. Muhammad (SAV); The words "to prevent a person from evil and to lead him to goodness is better than anything on which the sun rises" are historical definitions that express the value of teachers who are community builders, and that the teaching profession is the most virtuous art. Even in the regions where the most intense wars and destructions took place in history, when we investigate why the teachers who work to be a beacon of hope for people undertake this sacred duty in such a chaotic environment, the only condition we encounter is the science and the profession who will fulfill this condition. It is the fact that there are only teachers, and this is seen as the majority of teachers are voluntary professional groups that do not expect any financial benefit.

Öğretmenlerin Temel Sorunları

Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

The aim of the research is to identify the 5 most basic problems of teachers in Trabzon through a survey, and to consider the problems that overlap with the survey conducted by the Ministry of National Education throughout Turkey as a general problem. The difference from other surveys is that although only 4 questions were asked in the surveys conducted until today, only one question was asked in this survey and 5 problems were specified in response to this single question, and the questions were broadened in the survey.

Turkey's general educational problems can naturally be perceived as teachers' problems as well. In fact, we cannot separate the problems of teachers from the main problems of our country and society. The problems of our education system, on the other hand, should be handled under three main headings: problems related to education, school management and teaching services.

In this context, the first and perhaps the most important problem of the Turkish education system, when it is considered with a holistic point of view and system understanding, is "opportunity and opportunity inequality in education". Inequality between regions and provinces; In fact, the inequality between similar school types and grades in the same district in a province is the most effective example of this situation.

For example, the differences between the Martyr Samet USLU Anatolian Girls Imam-Hatip School, which provides education in the Yıldızlı District of the Akçaabat district of Trabzon, and the Söğütlü Secondary School, which is located in the same district and is perhaps 1 km away from the aforementioned school, is the best example to explain this situation. The most important differences between the schools are the physical differences and there are two separate conference halls, gymnasium, hostel, two separate school gardens, a 1000-person cafeteria, etc. in one. Opportunities such as these stand out as an important difference and inequality of opportunities. Of course, examples that can be given in this direction can be multiplied for other provinces as well. Social and economic differences, inequalities, negativities regarding income distribution, and all kinds of impossibilities of the environments where teachers work naturally affect them as well.

GİRİŞ

Ürünü sadece insan olup, ilk insan ile başlayan, insanlığı bilimsel erdeme ve yaratılış amacına ulaştıran öğretmenlik, tarih incelendiğinde en eski, en anlamlı ve ölümsüz meslektir. Donanımsal yeterliliği ölçü ve oranında güncel kuşağı ve yarını yetiştiren ve de bunun yanında

erdemli toplum gayretine katkı sağlayan öğretmenlik mesleği kaynak itibarıyla ulvi olduğu kadar milli değeri de olan bir meslektir. Bu nedenledir ki bu meslek çalışanlarının her psikolojik baskıdan uzak, sorunsuz ve hak ettiği itibarı kazanarak kendilerinden beklenen kültürel, sosyal ve etik katkıyı vermelerine duyarlı olup, onlara ortam ve olanak sağlamak büyük devlet ve büyük millet olmanın olmazsa olmazıdır.

İnsan yaratılmışların en seçkini, en şerefli, en güzel surette ve şekilde yaratılmışı, en donanımlısı, en bilinçli ve en maharetlisi olarak bütün semavi kitaplarda tanımlanırken aynı zamanda da en vahşi, en acımasız, en anlaşılmaz, cahilane davranışların da yüklenicisi ve sahibi olduğu belirtilmektedir. Onun için insan hayatında eğitim; olumsuz davranışları doğru yönlendirmede ve diğer insan ve varlıkların haklarına tecavüz etmesinin engellenmesinde birinci derecede önemli ve etkilidir. Eğitim; bireyin davranışlarında kasıtlı olarak ve kendi yaşantıları yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk 1973). İşte böylesine kutsal bir görevi üstlenen eğitim çalışanlarının bu işlevini yerine getirirken sorunsuz, problemsiz ve rahat imkân sahibi olmasını sağlamak toplumun hızlı kalkınmasının önünü açan en önemli faktördür.

Hz. Ali (RA)'nin; “Bana bir harf öğretmenin kırk yıl kölesi olurum” ve Hz. Muhammed (SAV)'in; “Bir insanı kötülüklerden alıkoyup iyiliğe sevk etmek, üzerine güneşin doğduğu her şeyden daha hayırlıdır” sözleri toplum inşacısı olan öğretmenlerin kıymetini ve öğretmenlik mesleğinin en erdemli bir sanat olduğunu ifade eden tarihsel tanımlardır. Hatta tarihte en yoğun savaşların ve yıkımların yapıldığı bölgelerde bile insanlara umut ışığı olabilmek adına görev yapan öğretmenlerin niçin öylesine bir kaos ortamında bu kutsal görevi üstlendiklerini araştırdığımızda ilk karşımıza çıkan gerçek “Kadim Devlet ve Millet” olmanın tek koşulunun bilim ve bu koşulu yerine getirecek meslek erbabının da sadece öğretmenler olduğu olgusudur ve bu da öğretmenlerin büyük bir kısmının her hangi bir maddi çıkar beklemeyen gönüllü meslek gurubu olduğu şeklinde görülür.

Araştırmanın amacı Trabzon'daki Öğretmenlerin en temel 5 sorununu anket yoluyla tespit ederek, daha önce Millî Eğitim Bakanlığının Türkiye çapında yapmış olduğu anket ile örtüşen sorunların genel sorun olarak düşünülebilmesidir. Diğer anketlerden farkı ise bugüne kadar yapılan anketlerde en fazla 4 soru sorulmasına karşın bu ankette tek soru sorulması ve bu tek soruya karşılık 5 sorun belirtilerek ankette sorunların geniş tutulmasıdır.

Öğretmenlerin Temel Sorunları

Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

Saha Çalışması, Bulgular ve Yorumlanması: Öğretmenlerin Beş Temel Sorunu Akçaabat İlçesi Örneği

Öğretmenlerin Sorunlarının Toplumca Algılanması

Türkiye'nin eğitime ilişkin genel sorunları, gayet tabiidir ki öğretmenlerin de sorunları olarak algılanabilir. Aslında, öğretmenlerin sorunlarını ülkemizin ve toplumumuzun temel sorunlarından ayrı düşünemeyiz. Eğitim sistemimizin sorunlarını ise eğitim ve okul yönetimi ile öğretim hizmetlerine ait sorunlar olmak üzere üç ana başlıkta ele alınmalıdır.

Bu bağlamda, bütüncül bir bakış açısıyla ve sistem anlayışıyla ele alındığında Türk eğitim sisteminin ilk ve belki de en başta ele alınması gereken en önemli sorunu, “eğitimde fırsat ve imkân eşitsizliğidir”. Bölgeler ve iller arası eşitsizlik; hatta bir il içinde yer alan aynı semtteki benzer okul tür ve kademeleri arasındaki eşitsizlik bu duruma verilebilecek en etkili örnektir.

Örneğin, Trabzon'un Akçaabat ilçesine bağlı Yıldızlı Mahallesinde Eğitim-Öğretim veren Şehit Samet USLU Anadolu Kız İmam-Hatip Okulu ile aynı ilçede Eğitim-Öğretim veren ve adı geçen okula belki 1 km uzakta bulunan Söğütlü Ortaokulu arasındaki farklar, bu durumu açıklayabilecek en iyi örnektir. Okullar arasındaki en önemli farkların fiziki farklar olduğu ve birinde iki ayrı konferans salonu, spor salonu, pansiyon, iki ayrı okul bahçesi, 1000 kişilik yemekhane vb. gibi imkânlar önemli bir farklılık ve imkân eşitsizliği olarak göze çarpmaktadır. Tabii ki bu yönde verilebilecek örnekler başka illerimiz için de çoğaltılabilir. Sosyal ve ekonomik farklılıklar, eşitsizlikler, gelir dağılımına ilişkin olumsuzluklar, öğretmenlerin görev yaptığı çevrelerin her türlü imkânsızlıkları doğal olarak onları da etkilemektedir.

Eğitim sistemimizi ve okullarımızı bütüncül temelde ele alarak, sistemi; öncelikle yönetimin niteliği ve etkililiği ile analiz etmek gerekmektedir. Önce eğitim ve okul yönetimini dikkate almak, ardından öğretim süreci bağlamında öğretmenleri ve verdikleri eğitim hizmetlerinin ne derece başarılı olduğunu inceleyip değerlendirmek zorundayız. Bu bağlamda, eğitim ve okul yönetiminin bir meslek olarak algılanması gerekir. Bu açıdan, öncelikle eğitim ve okul yöneticileriyle eğitim denetçilerinin üniversal anlamda bir akademik eğitim almaları ve bu alanların bir meslek olarak kabul görmesi gerekir. Bilindiği gibi Türkiye'de eğitim ve okul yöneticiliği ile eğitim denetçiliği; hala bir meslek olarak kabul görmemektedir. Türkiye'de temel kabul, “Meslekte Esas Öğretmenliktir” anlayışıdır. Bu meslek alanları, görev olarak

algılanmakta; meslek olarak kabul görmemektedir. Böyle olunca da eğitim sisteminde, başarı da başarısızlık da öğretmen hanesine yazılan bir unsur olarak görülmektedir.

Eğitim sisteminin problemleri bağlamında, öğretmenlere yansıyan her türlü olumsuzluklar, durumlar çoğunlukla eğitim ve okul yönetimi ile ilgilidir. Son dönemlerde ise bu sorunların önüne geçen maddi yetersizlikler daha fazla sorun olarak görülmektedir.

Türkiye’de eğitime yapılan harcama oranı OECD ortalamasının yarısından az olup, Türkiye OECD ülkeleri arasında Meksika’dan sonra eğitime en az harcamanın yapıldığı ülke olmayı sürdürmektedir. OECD ortalamasında ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kamu kaynaklarından yapılan harcama eğitim harcamalarının yüzde 90’ını, hane halkı ve özel kaynaklardan yapılan harcamalar ise yüzde 9’unu oluşturmaktadır. Türkiye’de ise eğitimde yaşanan ticarileşmenin sonucu olarak kamusal eğitim harcamalarının oranı yüzde 75, hane halkı ve özel kaynaklardan yapılan eğitim harcamalarının oranı yüzde 25’tir.

Tablo.1

	OECD (ABD doları)	Türkiye (ABD doları)
GENEL	10.520	4.652
OKUL ÖNCESİ	8.759	2.005
İLKÖĞRETİM	8.631	1.591
ORTAÖĞRETİM	10.010	2.395
ÜNİVERSİTE	15.656	3.736

OECD’nin Bir Bakışta Eğitim 2018 Raporu’nda yer alan kademelere göre ülkelerin öğrenci başına yaptıkları harcamalar, Türkiye’nin ‘eğitime en çok payı ayırıyoruz’ söyleminin bir propaganda olmaktan öteye gitmediğini göstermektedir. OECD ülkeleri ortalaması okul öncesi eğitimde 8 bin 759; ilköğretimde 8 bin 631, ortaöğretimde 10 bin 10 ve üniversitede 15 bin 656 ABD dolarıdır. Türkiye’de aynı harcamaları TÜİK’in (URL-1) son olarak yayınladığı 2017 Eğitim Harcamaları istatistikleriyle karşılaştırmalı olarak ele aldığımızda; okul öncesi eğitimde 2 bin 5; İlköğretimde bin 591, Ortaöğretimde 2 bin 395 ve üniversitede 3 bin 736 ABD dolarıdır. Türkiye ile diğer OECD ülkeleri arasında kademeler bazında yapılan harcamalara yönelik farklılıklar azalmak bir yana giderek artmaktadır.

Öğretmenlerin Temel Sorunları

Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

Amaç

Millî Eğitim Bakanlığının 2019-2020 dönemleri verilerine göre: 11 bin 649 Okul Öncesi, 24 bin 963 ilkokul, 19 bin 284 Ortaokul ve 12 bin 515 Lise olmak üzere toplam 68 bin 411 okulda görev yapan ve 945.756 öğretmenin ve eğitim çalışanının karşı karşıya oldukları ve mesleklerini olumsuz yönde etkileyen sorunları saptamak öncelikli amaçtır. Elde edilen tespitlere göre de yorumlamak ve gerekli durumlarda önerilerde bulunmaktır. Çalışma alanı olarak Trabzon Merkez ve Akçaabat ilçesi şeklinde seçilmesinin nedeni adı geçen iki bölgede çok fazla zaman kaybı ve maddi harcama yapmadan seçilen 10 okulda görev yapan öğretmenlerden kısa zamanda dönüt almak amacını kapsamaktadır.

Çalışmanın Kapsamı

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Trabzon Merkezde ve Akçaabat ilçesinde 10 ayrı okulda görev yapan ve veri toplama aracına gönüllü olarak katılan 100 öğretmenden oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim- öğretim yılında Trabzon Merkezde ve Akçaabat ilçesinde 10 ayrı okulda görev yapan ve her okuldan gelişigüzel tercih edilmiş 5 erkek öğretmen ile 5 bayan öğretmenden oluşan grup oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise öğretmenleri temsilen rastgele seçilen 100 öğretmenin kendileri adına güncel olarak en önemli gördükleri sorunlardan 5 tanesinin ankete öncelik sırasına göre yazma önerisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Tekniği

Veri toplamada Nitel Araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çünkü nitel veri toplama sürecinde “triangülasyon” olarak isimlendirilen ve birden fazla veri toplama yöntem ve tekniğinin bir arada kullanıldığı bir yaklaşım benimsenmektedir. “Nitel araştırmalarda farklı veri kaynaklarına dayalı olarak veri toplamanın amacı, araştırmacının “sistemik hata” yapma riskini ortadan kaldırmaktır” (Maxwell 1996).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşadıkları eğitim öğretim sorunlarını tespit etmek amacıyla veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formu, açık uçlu tek sorudan oluşmaktadır. Bu soru ise şu şekildedir: “Sizce Öğretmenlerin En Temel Beş Sorunu Nelerdir”. Görüşme formu, çalışma grubuna araştırmacılar tarafından yazılı olarak dağıtılmış ve cevapların yine yazılı

olarak verilmesi istenmiştir. “Açık uçlu görüşme formu, katılımcılardan sözlü olarak değil yazılı olarak görüşlerinin öğrenilmesinde kullanılmaktadır” (Creswell 2013).

Açık uçlu sorulardan oluşan *görüşme formunun* geliştirilmesi sürecinde alandan uzman (eğitim bilimleri alanında çalışan) 3 öğretim elemanından görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli soru tespiti ve düzeltmeler yapıldıktan sonra son şekli verilen açık uçlu görüşme formu öğretmenlere uygulanmıştır. Form “ön yüz” ve “arka yüz” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Formun “Arka yüz” bölümünde araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, dal, öğretmenlik yaptığı düzey, çalıştığı yer (ilçe merkezi, belde veya köy), meslekteki çalışma süre bilgileri yer almaktadır. Formun “Ön yüz” bölümünde ise “Sizce Öğretmenlerin En Temel Beş Sorunu Nelerdir” ifadesini içeren tek soruluk bir maddeye yer verilerek öğretmenlerden öğrenci, okul altyapısı, veli ilişkileri ve okul idaresi vb. eğitim – öğretim öğeleri ve paydaşları ile ilgili öngördükleri, deneyimledikleri veya yaşadıkları sorunları maddeler halinde listelemeleri istenmiştir. Katılımcıların açık uçlu anket formunu doldurmaları 10 dakika sürmüştür.

Okulların 5 tanesi Akçaabat ve 5 tanesi de Trabzon’dan olmak üzere hem il ve hem de ilçe okullarında çalışanların öncelikli sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anketler (görüşme formu) yapılırken cinsiyet düşüncelerini de tespit için her okuldan seçilen 10 öğretmenin 5 tanesinin erkek ve 5 tanesinin de bayan öğretmen olmasına özen gösterilmiştir.

Anket Uygulanan Okullar:

Akçaabat:

- 1-Ahmet Fazıl AĞANOĞLU İlkokulu
- 2-Merkez Ortaokulu
- 3-Selami YARDIM Ortaokulu
- 4-Yıldızlı TOKİ Ortaokulu
- 5-Şehit Samet USLU Anadolu Kız İmam-Hatip Lisesi

Trabzon:

- 1-Trabzon Beşirli Menkul Kıymetler Ortaokulu
- 2-Merkez Cumhuriyet Ortaokulu

Öğretmenlerin Temel Sorunları

Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

3-İskender Paşa İlkokulu

4-Atatürk İlkokulu

5-Trabzon Kanuni Anadolu Lisesi

Görüşme formu sorusu olarak; “Sizce öğretmenlerin en temel 5 sorunu nelerdir” sorusunun sorulduğu okullar, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Trabzon Merkezde ve Akçaabat ilçesinde Eğitim-Öğretim veren okullar olup 10 ayrı okulda görev yapan ve her okuldan gelişigüzel tercih edilmiş 5 erkek öğretmen ile 5 bayan öğretmenden görüş alınan okullardır.

Araştırmanın örneklemini 100 öğretmen oluşturmakta ve kendilerinin en önemli gördükleri 5 tane sorunun görüşme formuna öncelik sırasına göre yazılması önerilmektedir. Okulların 5 tanesi Akçaabat ve 5 tanesi de Trabzon Merkezde olmak üzere hem il ve hem de ilçe okullarında çalışanların öncelikli sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Görüşme formu verilen okullarda özellikle öğretmenlik mesleğinde en az 10 yıl ve üstü çalışanlar tercih edilmiştir. Fakat yeni atanan öğretmenlerin de görüşlerinin alınması için 5 okuldan stajyerliği yeni kaldırılmış veya 5 yıl görev yapmış 5 öğretmenin de görüşleri alınarak hem bayan öğretmen hem erkek öğretmenlerin yanında yeni öğretmen olanlar ile deneyimli öğretmenlerin görüşlerinden de yararlanılarak araştırmanın niteliksel olarak daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bu araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliliğini artırmak için uzman görüşünün alınması, veri analiz sürecinin açıklanması, nitel verilerinin sayısallaştırılması, çalışma grubunun nasıl seçildiğinin açıklanması, verilerin tutarlı bir şekilde yansıtılması gibi stratejiler izlenmiştir. Formlardan elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılarak birkaç defa okunmuş ve buna yönelik kodlamalar oluşturulmuştur. Ardından kodlar bir araya getirilerek, araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar oluşturulmuştur. Ayrıca Merriam’a (2013) göre bir araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği önemli ölçüde araştırmacı etiğine bağlıdır. Bu bağlamda çalışmanın verileri toplanırken tamamen etik kurallara uygun hareket edilmiştir.

Veriler açık uçlu anket formu aracılığıyla toplandığı için özellikle kişisel bilgilerin gizlenmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi sürecinde etik ilkelere özen gösterilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılım göstermek isteyenlerle çalışılmış, katılımcılara herhangi bir baskı

uygulanmamıştır. Elde edilen verilerin analizinde ve bulguların raporlanmasında nesnel bir yaklaşımla bilimsel kaygılardan ödün vermeden öğretmenlerin ifade ettikleri eğitim öğretim sorunlarının tamamı bütüncül bir çerçevede raporlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada toplanan nitel veriler tümevarım içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu yöntemle öğretmenlerden elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlendikten sonra verilerin kodlamasına geçilmiştir. “Elde edilen verilerin anlamlı parçalara ayrılmasının ve veri birimlerine yani cümlelere dönüştürülmesinin ardından veriler, taslak kategoriler ve temalar şeklinde organize edilmiştir. Ayrıca veriler analiz edilirken ve bulgular raporlanırken sayısallaştırma yoluna gidilmiştir. Nitel verilerin sayısallaştırılmasındaki amaç nesnelliği yakalamak değil, verilerin yorumlanmasının adil biçimde yapılmasına ve temaların karşılaştırılmasına olanak tanınması dolayısıyla veriler sayısallaştırılmış ve temalara ilişkin yüzdeler bilgisi verilmiştir” (Yıldırım ve Şimşek 2011).

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle kurum yöneticilerinden sözlü izin alınmıştır. Anket, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntem ve teknikleri ile elde edilen verilerin düzenlendiği, kategorilere ayrıldığı, temaların keşfedildiği ve sonuçta tüm bu sürecin rapora aktarıldığı etkinlikler toplanarak nitel veri analizindeki temel amaç, sosyal gerçekliğin içerisinde gizil bir biçimde bekleyen ve eğitimin işleyişini durağanlaştıran bilginin gün yüzüne çıkartılmasıdır. Çalışmamızın yapıldığı bu okullarda görev yapmakta olan toplam 100 öğretmen gönüllü olarak araştırmaya katılmıştır. Her okuldan gönüllü 10 öğretmen rast geliş olarak saptanmış anket için yapılan okul ziyaretinde o gün dersi olan ve okulda bulunan öğretmenlerden gönüllü olarak ankete katılmak isteyenler tercih edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki kıdemlerine ilişkin veriler Çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1’ de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 50’si bayan diğer 50’si ise erkektir. Hizmet süreleri için herhangi bir ayırım yapılmamış olup 1-40 yıl arasında oldukları görüşme formunun arka yüzünde bulunan hizmet yılı bölümündeki bilgilerden tespit edilmiştir.

Çizelge 1. Katılımcı Profili

	Sayı
Cinsiyet	
Kadın	50
Erkek	50

Öğretmenlerin Temel Sorunları
Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

Hizmet süresi	
1-10 yıl	14
11-20 yıl	66
21-30 yıl	15
31-40 yıl	5
Eğitim Düzeyi	
Lisans	78
Yüksek Lisans	12

Hiçbir öğretmenin anket (görüşme formu) uygulayıcısı tarafından sözlü veya dolaylı etkilemesi ve telkini söz konusu olmayan anketlerin değerlendirilmesinde yüzde sırasına göre sorunlar değerlendirilmiş ve sıralanmıştır.

Anket analizinin incelenmesi sonucunda yapılan bu anketin, 2015 yılında sendikaların yaptığı anketlerde ve ardından Millî Eğitim Bakanlığının 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Merkezde yaptığı anketlerde belirtilen sorunlardan çok farklı olarak Maddi Sorunlar ve 3600 Gösterge Sorununun ön plana çıktığı bir Eğitim-Öğretim Yılı ve mesleki kazançlarından memnun olmayanların çoğunlukta olduğu gerçeği ile karşılaşmıştır.

Ayrıca ankette belirtilen ve sorun olarak çoğunlukla 4. veya 5. olarak gösterilen diğer sorunları da şöylece sıralanmıştır:

- 1-** Okul ve derslik sayısı yetersiz; sınıf mevcutları çok kalabalık.
- 2-** Okulların çoğunda ikili eğitim yapılıyor; dersler sabah 7’de başlıyor, öğleden sonra ise akşam 8’i bulabiliyor. Bu durum öğrencilerin verimini düşürüyor. Öğrenciler en geç saat 15:00’lerde evlerinde olmalıdırlar.
- 3-** Yine ikili eğitim nedeniyle teneffüs süreleri çok kısa, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmiyor.
- 4-** Okul öncesi eğitim yeterli düzeye ulaşmadı.
- 5-** Eğitim fakültelerinde verilen eğitim yetersiz ve çağa uygun değil.
- 6-** Yaz aylarında, öğretmenlere yönelik düzenlenen toplantı ve seminerler, formalite.

7- Öğrencilere küçük yaşlarda çok faydasız ve yorucu bilgi yüklemesi yapılıyor. Bu durum da onların hiçbir dersi hedeflenen ölçüde başarması için faydalı olmadığı gibi zaman kaybına ve bıkkınlığa neden oluyor.

8- Eğitimde öğrencilerin yetenek ve ilgileri dikkate alınmıyor.

9- Sınav sisteminin her yıl değişmesi öğrencileri zorluyor.

10- Okullar çok bakımsız, her şeyi devletten bekliyoruz, veliler duyarsız

11- Okullardaki öğretmen açığı sözleşmeli ve ücretli öğretmenlerle kapatılmaya çalışılıyor. Bu öğretmenlerin kadrolu öğretmenlerle aralarındaki eşitsizlik öğretmenler arasında sorunlara neden oluyor.

12- Ücretli öğretmenlikte eğitim fakültesi mezunu olma ve pedagoji şartı aranmaması, kimi ücretli öğretmenlerin branşları dışında ders vermesi, eğitimin kalitesini düşürüyor.

13- Okullarda yeterli bütçe olmadığı için temizlik ve güvenlik elemanı alınamıyor ya da 1-2 kişi çalıştırılıyor. Ayrıca okullar bakımsız, badana yapılamıyor, tuvaletlerde musluklar, rezervuarlar bozuk, sabun, tuvalet kâğıdı vs. yok. Bu durum çocukların sağlığını ve güvenliğini tehdit ediyor.

14- Pek çok okulda, spor ve konferans salonları yok, hatta öğrencilerin teneffüste oyun oynayacağı ya da sosyalleşeceği bir bahçeleri bile bulunmuyor.

15- Öğretmenlerin aldıkları maaşlar yetersiz, pek çok öğretmen ek iş yapmak zorunda kalıyor; bu nedenle psikolojik sorunlar yaşayan öğretmenler var.

16- Öğretmenler uzman öğretmenlik sınavı için ümitlendirilerek sınava sokuldu ve birçok öğretmen sınavı kazandı. Fakat uzun bir hazırlık döneminden sonra sınava girip kazanan öğretmenlerin tüm resmi yazışmalarda isimlerinden önce kullandıkları “Uzman Öğretmen” ön adı resmi yazı ile yasaklanarak öğretmenler kandırılmış olup öğretmen performans sistemi kaldırıldı. Bu durumun sendikalar tarafından tartışılması dahi, öğretmenlerin itibarını yıpratmış olarak algılandı.

17- Yönetici atamalarında asla liyakate önem verilmiyor, bu durum okullarda huzursuzluklara neden oluyor.

18- İmam-Hatip Liselerinde meslek dersleri yanında zorunlu tutulan fen derslerinin ve sanat derslerinin öğrencilere büyük yük getirmesi dolayısıyla hedeflenen eğitim çıktısının noksanlık taşıdığı göz önüne getirilerek resim, müzik, beden eğitimi, görsel tasarım gibi

Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

derslerin isteğe bağlı hale getirilmemesi ve diğer ders sayılarının çok olmasına bağlı imamatliplere yapılan kayıtların çok geçmeden silinerek başka liselere kayıt yapıldığı herkes tarafından bilinmektedir.

Sorunların Yüzde Sıralamasına Göre Öğretmenlerin En Önemli Beş Sorunu

Anketin veri analizi sonucunda bütün veriler değerlendirilerek matematiksel oranlarla ifade edildiğinde; yapılan anket çalışmasının Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesine ait olmakla birlikte sadece Trabzon İl'i sınırları içindeki okulları kapsamadığı ve bu görüş ve düşüncelerin 945.756 öğretmenin ve eğitim çalışanının karşı karşıya oldukları sorunlar olduğu görülmektedir. Özellikle son iki yılda 5 Temel Sorun denilebilecek sorunların ön plana çıkıp daha belirgin olduğu hemen anlaşılmaktadır. Yapılan anket aynı şekilde Trabzon İli dışında diğer İllerde ve hatta 81 İlde yapılmış olsa bile "sonucun bu olacağı kesindir" denilecek bir anket olduğu kabul edilebilir. Çünkü hem İl Merkez hem de Akçaabat İlçe Merkezdeki okullardan gelişigüzel seçilen öğretmenlerin, şimdiye kadar yüzlerce sorundan söz ederken bayan öğretmenlerin 24 erkek öğretmenlerin ise 23 sorunu anketlerde belirtmeleri, daha önce şikâyette buldukları yüzlerce sorunun ortadan kalktığını göstermediği gibi sorunların arttığını da ifade etmemekte sadece güncel olarak şu anda çok önemli ve kendilerini meslekte tedirgin eden öncelikli ve acil sorunların bunlar olduğunu kesin bir dille ifade etmiş olmaktadır.

Aşağıdaki tabloda 100 öğretmenden alınan görüşme formu analizine göre toplamda 24 sorun dile getirilmiş olup sorunlar öncelik sırasına göre değerlendirilerek sayısal katılım ve sorunların % (yüzdeler) sıralaması belirtilmiştir. Anket analizine göre hem bayan ve hem de erkek öğretmenlerin eğitim sisteminde yaşanan sorunlar içerisinde en fazla önemsedikleri sorun alanlarına ilişkin bulgulardan öncelikli gördükleri 5 temel sorun sıralamasının matematiksel sonucu görüşme formu şıkları toplamıyla şu şekilde öncelik arz etmektedir:

Tablo.2

Öncelikli Sorun	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzdesi
1- 3600 Ek Gösterge	45	47	92	%92
2- Maddi ve Mali Sorun Yaşıyoruz	46	45	91	%91
3- Saygınlık ve İtibarda En Geri Ülkeyiz	48	40	88	%88
4- Memurlar Arası Ücret Dengesizliği Var	45	42	87	%87
5-Ders Sayısı Fazlalığı/Ders Sayısı 7'yi Geçmemelidir	45	41	86	%86

6- Disiplin- Maneviyatı Çok Zayıf Öğrenci Profili	41	44	85	%85
7- Velilere Verilen Haklar- Velilerin Müdahalesi	44	40	84	%84
8- Doktora İçin Dil Barajının 55 ve Üstü olması	40	44	84	%84
9- Resmi iş ve Angaryanın Fazla Olması	42	42	84	%84
10- Kariyer Fırsatında Adalet Sağlanamaması	40	44	84	%84
11- Liyakatsız Yöneticilerin Atanması	36	44	80	%80
12- Milli Şuurdan Yoksun Bir Gençlik Yetiştiriliyor	39	39	78	%78
13- Politize Olmak- Politik Soğukluk (Mesafe)	38	38	76	%76
14- Öğretmenler arasında İletişimsizlik -İletişimsizlik	36	39	75	%75
15- Araç-Gereç ve Fiziki Yetersizlik	39	35	74	%74
16- Kendini Yetiştirme Konusunda Yetersizlik	36	38	74	%74
17- Yöneticilerin Öğrenci Sıkıntılarını Anlamaması	37	37	74	%74
18- Emeklilik Yaşının İleri Alınması	34	40	74	%74
19- Günde 8 Saat Derse Girmenin Hem Öğretmen Hem de Öğrenciyi Bıktırması	35	39	74	%74
20- Öğretmenlerimizin Milli Duygudan Yoksun Yetiştirilmiş Olması	36	38	74	%74
21- Eğitsel Kola Ayrılan Zaman ve Evrak İşlerinin Anlamsızlığı	37	37	74	%74
22- Hizmet İçi Eğitimde Adaletsizlik	35	39	74	%74
23- Stress	39	35	74	%74
24- Görevlendirmelerde Büyük Adaletsizlik ve Kayırma	40	34	74	%74

Anket Analizine Göre Öğretmenlerin En Önemli Beş Sorunu

Tablo.3

Öncelikli Sorun	Erkek	Kadın	Toplam	Yüzdesi
1- 3600 Ek Gösterge	45 Kişi	47 Kişi	92 Kişi	%92
2- Maddi ve Mali Sorun Yaşıyoruz	46 Kişi	45 Kişi	91 Kişi	%91
3- Saygınlık ve İtibarda En Geri Ülkeyiz	48 Kişi	40 Kişi	88 Kişi	%87
4- Memurlar Arası Ücret Dengesizliği Var	45 Kişi	42 Kişi	87 Kişi	%87
5- Ders Sayısı Fazlalığı- (Ders Sayısı 7'yi Geçmemelidir)	45 Kişi	41 Kişi	86 Kişi	%86

Öğretmenlerin Temel Sorunları
Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

Öğretmen Gözünde İlk Beş Sorun Frekans ve Sıralaması

Tablo.4

Temalar	Frekans	%
1- 3600 Ek Gösterge	92 Kişi	%92
2- Maddi ve Mali Sorun Yaşıyoruz	91 Kişi	%91
3-Saygınlığın Azalması	88 Kişi	%88
4- Memurlar Arası Ücret Dengesizliği Var	87 Kişi	%87
5- Ders Sayısı Fazlalığı (En Fazla 7 ders)	86 Kişi	%86

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada ve Türkiye’de yaşanan sorunlara çözümler üretebilmek adına eğitim sistemleri üzerinde sürekli olarak yeni düzenlemelere gidildiği dikkati çekmektedir (Doğan 2005: 2). Hiç şüphesiz bu değişiklik ve reform çalışmalarının temel amacı; yaşanan sorunlara çözümler üretebilmek, bireyin ve toplumun geleceğini daha sağlıklı temellere oturtmaktır. Diğer taraftan, sistem üzerinde yapılan reformların uzun süreli düşünülmesi, sık sık değişikliklere gidilmemesi ve uygulanabilir değişiklikleri içermesi de önemlidir. “Kısa vadeli ve çok sık yaşanan değişimlerin ise bizzat kendisi, sistemin bileşenleri arasında bazı rahatsızlıkları ve uyumsuzlukları beraberinde getirebilmektedir” (Yeşil-Şahan 2015).

Anket değerlendirmesinin akabinde okullar tekrar ziyaret edilerek anlaşılmayan maddelerin yüz yüze açıklanması talebi ile şifahen yapılan görüşmeler sonucunda şu değerlendirmelerde bulunma şansı elde edilmiştir.

10 okuldan 100 öğretmen ile yapılan ankette 3600 Ek Göstergenin 1.sıra ve ‘‘Maddi-Mali Sorun Yaşıyoruz’’ ifadelerinin I.ve II. Sıra sorun olarak görülmesi, günümüz koşullarında öğretmen kazancının ve özlük haklarının çok dikkat çekici olarak algılandığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu ilk 2 maddeye bir de 4.maddede belirtilen ‘‘Memurlar Arası Ücret Dengesizliği Var’’ ifadesi eklenince güncel öğretmen sorunlarının temelini maddi yetersizlik yani mali sorunların aldığı gerçeği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerin, çok önemli sayılacak ekonomik problemler yaşadıkları ve artık bu sorunların ön plana çıktığı kesindir. Zaten bu sorunlar bütün Türkiye kamuoyu tarafından bilinmektedir. Bu bağlamda, gayet tabii bir şekilde ifade edilebilir ki öğretmenlerin ekonomik durumları, mesleki doyumlarına katkı sağlayabilecek, derslerinin

öğretimi sırasında ekonomik problemlerini düşünmeden ders verebilecekleri bir düzeyden uzak olarak kabul edilmektedir.

Türkiye kamuoyunun uzunca bir süredir gündeminde olan 3600 ek gösterge probleminin özellikle öğretmenler açısından çözüme kavuşturulması istenmekte ve 3600 ek göstergenin hem halen görevde olan hem de emekli olan öğretmenlerimiz için zaman geçirilmeden verilmesi, öğretmenlerimizin yaşamakta oldukları ekonomik problemlere bir nebze de olsa çözüm olacağı düşünülmektedir.

Ankette öncelik olarak görülen ilk 5 sorun ile diğer 19 yani toplam 24 ayrı sorun ve yetersizliklerin hepsi bir araya geldiği zaman Türk Eğitim Sistemi çok ciddi nitelik sorunları ile karşılaşmaktadır. Bu sorunların aşılabilmesi ve Avrupa Birliğine üye ülkelerin eğitim sistemlerine uyum için Türk eğitim sisteminin her kademesinde eğitimde kalite anlayışı içerisinde yeni birtakım düzenlemeler yapılması önerileri şu şekildedir:

1. MEB'e bağlı öğretmenlerin kendilerinden beklenen performansı tam olarak yerine getirebilmesi için öncelikle sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi gerekir. Öğretmenlik mesleği ve hatta öğretim üyesi mesleği yapılan son anket ve araştırmalara göre cazibesini önemli ölçüde yitirmiş görünmektedir. Eğer eğitim ve öğretim çalışanlarına Avrupalı meslektaşlarının standartlarına yakın standartlar sağlanmazsa kendilerinden çok şeyler beklediğimiz bilgi ve becerilerle donatılmış öğrencilerin yani yarınlarımız denilebilecek çocukların arzu edilen niteliklerde yetişmesinin zor olacağı gözükmemtedir. Kendi sorunlarını çözmekte güçlükleri olan insanların başkalarının sorunlarını çözmeye yardımcı olması pek olası değildir. Yaşamlarının büyük bir bölümünü eğitim-öğretim, bilime ve araştırmaya hasretmiş olan eğitimin her kademesindeki öğretmen ve öğretim elamanına layık oldukları sosyal ve ekonomik olanakların sağlanması istenmektedir.

Türkiye'de en büyük istihdamın sağlandığı meslek, öğretmenlik mesleğidir. Ancak ülkemizde, tabiplik, avukatlık, mimarlık, mühendislik vb. bazı mesleklerde olduğu gibi öğretmenlik mesleği için maaş ve ücret dengesi olmadığı görülmektedir. Bugün 9/1 derecede çalışan bir sağlık memuru, polis, avukat, mühendis veya teğmenin aldığı maaşın ancak %60'ını alan öğretmenin mesleğini çok mutlu yaptığı söylenemez. Hiçbir koşul ayırmadan azimle görev yapan ve çağımızın yarışma sisteminde okulları yarıştıran öğretmenlere reva görülen bu durum büyük haksızlık olarak görülmektedir (Gedikoğlu 2005).

Milli düzeyde eğitim politikalarının ve politikalara kaynaklık eden eğitim felsefelerinin yeniden ele alınıp gözden geçirilmesi ve çağa uygun, mevcut sorunlara çözüm üretecek nitelikte

Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

ve pratik değer içeren politikalar ve felsefelerin benimsenmesi, öğretmenlerin mali sorunları mutlaka rahat görev yapacakları memnuniyet sınırlarına ulaştırılması talep edilmektedir.

2. Eğitimin politikanın dışında tutulması, partiler üstü bir anlayış içerisinde yürütülmesi ve bunun da bir ilerisi olan özerk bir yapıya kavuşturulması çok önemli görülmektedir. Öğretmenlerin, 3 ay tatil yaptıkları ya da dinlendikleri şeklindeki kabuller, kesinlikle çok büyük bir yanılgıdır. Çünkü öğretmenlerin tatili olarak ifade edilen bu süreler, her yıl 1 Temmuz ile 31 Ağustos tarihlerini kapsamaktadır. Bu süre de 3 ay değil, 2 aydır. Fakat asıl yanılgı durumu, belirtilen tarih aralığı öğrencilerin okullarında olmadıkları; yani öğrenciler için tatil dönemini içine alan süredir. Dolayısıyla öğretmenlerin tatili; öğretmenlere bağlı olan bir durum değil, doğrudan öğrencilere bağlı olan bir durumdur. Öğrenciler okullarında olmadıkları için öğretmenler de dolaylı olarak görev yaptıkları okullarda bulunamamaktadırlar. Bu süre ya da tarih aralığı, öğretmenlerin bilinçlice seçtikleri bir tarih aralığı da değildir. Belki öğretmen Temmuz, Ağustos aylarında tatil yapmayacak; kendi tercihine göre başka bir zaman diliminde tatil yapacaktır (Gedikoğlu 2005). Zaten son dönemlerde de öğretmenlerin %44'ünün yaz tatili yapmadıkları ve yaz tatillerini hizmet içi eğitim ve mesleki gelişim için yüksek lisans çalışmasına harcadıkları tespit edilmiştir. İşte bu durumda öğretmene, kendi istediği zaman diliminde tatil yapma hakkı verilememektedir. Bu durumu, öğretmenlere bağlayarak ifade etmek, bu mesleğin güzide mensuplarına yapılabilecek bir haksızlık olarak öğretmenlerin karşısına çıkmaktadır (Gedikoğlu 2005).

Öğretmenler, bütün öğretim yılı, yılları ya da meslek hayatları boyunca okul dışında, akşamları da eve iş getiren çok nadir meslek erbaplarından sayılmaktadır. Öğretmenlerin, okullarında kaldıkları kısıtlı süreleri azımsamak ya da küçümsemek; en azından onların okul dışında öğrencilerini düşünmedikleri anlamına gelir ki bu durum da öğretmenlere yapılabilecek en büyük haksızlıklardan biridir. Öğretmenlik mesleği, bu meslek sahiplerinin 7x24 (yedi gün yirmi dört saat), bütün hayatlarını kapsayan bir süreçtir.

3. Geleceğe yönelik insan kaynağı planlaması yapılmalıdır. Hangi açıdan ve nereden bakılırsa bakılsın okul yapımından ders araç ve gereçlerinin satın alınmasına, okul hizmetlerinin yürütülmesi ve personel maaşlarının ödenmesine kadar bütün plan ve projelerin gerçekleştirilmesi için yeterli finansman kaynaklarının bulunması gereklidir.

Okul binasını yapıp bitirmek ve personel aylıklarını ödemekle eğitim masrafları bitmemektedir. “Halen, okul müdürleri ve öğretmenler eğitimle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak

için çeşitli güçlükler içinde olup bakım, onarım ve günlük giderlerini karşılamak için türlü yollara başvurmaktadırlar; Bütün bu mali sıkıntıların eğitimin başarılı olmasına büyük engel oluşturduğu düşünülmektedir” (Öz 1983).

Hangi alanlarda ve ne kadar yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyulduğu belirlenmelidir. Ülkenin gelecekte gereksinme duyacağı insan gücü planlamasının yapılabilmesi için, Millî Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu, Üniversiteler, Meslek Odaları Temsilcileri ve ilgili Sivil Toplum Örgütleri bir araya gelmeli ve hangi alanda ne kadar yetişmiş insana gereksinme duyulduğu belirlenmelidir. Eğitim ve öğretim hizmetleri yalnız sınıfta öğretimle sınırlı değildir. Çağımızda eğitim sistemleri öğretmenlere ilaveten okul rehber ve danışmanları, program geliştirme, özel eğitim, sağlık, ölçme ve değerlendirme servislerinde görev alan personeli azami düzeye çıkarmanın yollarını aramakta ve bu hususta gereken her türlü çalışma ve araştırmalar yürütmektedir.

“Bugün büyük okullarımızda bile sadece bir müdür, bir veya birkaç müdür yardımcısı, varsa bir iki hizmetli ve öğretmenlerden başka ne yukarıda saydığımız **uzmanlar ne de hemşire, kütüphaneci, aşçı, sekreter vb.** yardımcılar okul kadrolarında yeteri kadar bulunmamaktadır” (Öz 1983). Orta ve yükseköğretim kurumları da bu plana göre programlar düzenleyip uygulamalıdır. İhtiyaç duyulmayan alanlarda yükseköğretim kurumlarına öğrenci alınmamalıdır.

4. Kaliteli bir eğitim sisteminin en önemli unsuru iyi yetişmiş öğretmenlerdir. Bu durum toplumumuzca iyi anlaşıldığından son yüzyıl içindeki tecrübelerin ışığı altında ortaokul ve lise düzeyinden bugünkü Eğitim Fakültelerine kadar ilkokula öğretmen yetiştirmede köklü değişimler olmuştur. Bugün öğretmenlerimizin genel kültür, özel alan ve pedagojik biçimlenim yönünden daha iyi yetişmeleri için okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerimizin dört yıllık eğitim fakültelerinden mezun olmalarını ve Yüksek Lisans yapmalarını sağlayıcı köklü tedbirlerin alınmakta olduğu bilinmektedir.

Eğitim araç, yöntem ve teknikleri ile öğretim araçlarının somuttan soyuta önem durumuna göre sınıflanması ve ilkokuldaki çeşitli derslerde kullanılacak araç ve gereçler için öğretmenlerin daha iyi yetiştirilmesi gerekliliği ve bu hususta alınması gerekli önlemler planlanarak hayata geçirilmesi öğretmen yetiştirmede bütünlük sağlamayı ve her seviyede öğretmen yetiştirmeyi garantileyeceği düşünülmektedir.

Özellikle Eğitim Fakültelerine yetenekli öğretmen adaylarının seçilmesi, öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi, mezun olan aday öğretmenlerin takip ve istihdam

Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

edilmeleri ve işbaşında yetiştirilme ve zorunlu olarak yüksek lisansa tâbi tutulmaları aşılması gerekli büyük engeller olmakla beraber bunların elbirliği ile yenilebileceğine inanılmaktadır.

“Bu sorun OECD ülkeleri içerisinde Finlandiya, Singapur, Japonya, Güney Kore, İsviçre, Avusturya, İngiltere, ABD, Almanya, Rusya gibi ülkelerde bu yöntemle halledilmiş görülmekte ve öğretmenlerin %100’e yakını kaliteli ve niteliksel eğitimin ardından Yüksek Lisans kolaylığı ile farklı bir uzmanlık sıfatına ulaştırılmışlardır. Tabii ki bu da ekonomik kalkınmayı beraberinde getirmiştir” (Koçer 1987).

Eğitim sistemlerinde çeşitli öğelerin çağdaş niteliklere kavuşturulduğu Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de aynı gelişme ve iyileşmenin sağlanması amacıyla İçişleri Bakanlığı bünyesinde özellikle 2007 sonrasında gözle görünür projeler hayata geçirilmiştir. Bu projeler eğitimin kalitesine doğrudan etki eden öğeler içermektedir ve bu öğelerin iyileştirilmesi nitelikli bir eğitim sistemi oluşturmak için olmazsa olmaz kabul edilmiştir.

Lisans hakkı verilmesi: Alanında tezli yüksek lisans derecesine sahip deneyimli (en az 15 yıl) bir öğretmen, akademisyen (Öğr. Üyesi, Dr. Doçent veya Profesör), eğitim ve okul yöneticiliği alanında tezli yüksek lisans derecesine sahip deneyimli bir okul müdürü, ilçe ya da il milli eğitim müdürlüğünden tezli yüksek lisans derecesine sahip bir eğitim yöneticisi ve uzman bir Bakanlık yetkilisinden teşkil edilmesi sağlanmalıdır.

Görüşme Formu analizlerinde 11.sırada sorun olarak görülen “Öğretmen olarak başlayıp öğretmen olarak bitirmek” haksızlığının önüne mutlaka geçmek ve her öğretmene istediği kariyer fırsatı sağlanmalıdır ve destek verilmelidir. Kalkınmada çağı yakalayan tüm toplumlar bunu kaliteli ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirdiği kaliteli insan gücü ile başarmışlardır.

Ayrıca 2006 yılında yapılan ve birçok öğretmenin hummalı bir çalışma ile girip kazandığı Uzman Öğretmenlik sınavına bağlı Uzman Öğretmen sıfatı Bakanlığın son dönemlerde bazı sivil toplum örgütlerini memnun etmek için kullanımdan kaldırılarak Uzman Öğretmenlik sıfatının yazışmalarda öğretmenin adından önce artık kullanılmaması kararlaştırılmıştır. Böylece de bu sınavı gece-gündüz çalışarak kazanan öğretmenler adeta aldatılmış hissine sokulmuşlardır. Öğretmenlerin bu haklı hak ve talepleri kesinlikle iade edilmeli ve hatta bu sıfatlarının kaldırıldığı yıllar da terfiden sayılarak “Baş Öğretmen” olmaları sağlanmalıdır.

5. Anketin 7.sorunu olarak ortaya çıkan: “Velilere Verilen Haklar ve Velilerin Her Şeye Karışması, Şikâyet Hakları- Okula Velilerin Müdahalesi” 44 Kişi Erkek (%44) +40 Kişi Kadın

(%40) = 84 Kişi (%84) tarafından öncelikli sorun olarak görülmüştür. Belki de 100 kişiden 3 kişi daha bu konuyu sorun olarak gösterseydi ilk 5 arasında yer alabilecekti. Öğretmen hakkında bir velinin CİMER veya MEB üzerinden yapacağı iftira derecesinde şahsi şikayetleri maalesef ciddi kabul edilerek gereksiz soruşturma stresi yaşatılırken beceriksiz ve deneyimsiz, liyakatsiz okul idarecilerinin bu durumda öğretmenlerin arkasında duramadıkları ve olayı yönetemedikleri yine önemli sorunlar arasında yer almıştır. Demek ki bu konu da günümüzün öğretmenini çok rahatsız eden konular arasına girmiş görünmektedir.

Öğretmenlerin, alo 147 öğretmen şikâyet hattı gibi elektronik yollarla haklarında yasal işlem başlatılması, aslında muhataplarıyla kurabilecekleri “Doğrudan ya da dolaysız iletişim” mantığına ters düşmektedir (Özbaş 2020).

Bu durum, öğretmenlerin en başta veliler olmak üzere, diğer sosyal çevrelerle aralarında güvensizlik oluşmasına neden olmaktadır. Öğretmenlerin şikâyet hatları kullanılarak haklarında yasal ve yönetsel yönlerden işlem başlatılması, onların kurumlarına karşı güven duygularını da zedeleyebilmektedir. Alo 147’ye gereksiz, ilgisiz şikâyetler de yapılabilmekte; bu durum öğretmenlerin moral bozukluğu, stres, endişe ve kaygılar yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu sonuç da öğretime doğrudan olumsuz yansımaktadır. Hatta durumu CİMER’e şikâyete kadar götüren ve sebepsiz yere ortamı öğretmen aleyhine gerenler de ortaya çıkabilmektedir (Özbaş 2020).

Eğitim sistemimiz esnek ve hoşgörülü, insan haklarına saygılı, demokrasiye ve Cumhuriyete yürekten bağlı, ulusal ve evrensel sanat ve kültürü benimseyen; estetik değerlere önem veren insan tipini yetiştirmelidir.

6. “Disiplinsizlik” konusu ilk beş sorunun hemen ardında yer almıştır. Her şeyden önce “eğitim= ahlâk x (bilgi + beceri + yetenek)tir. Yani “ahlâk” eğitimde olmazsa olmazdır (Özbaş 2020). Bu konudaki en önemli sorunumuz; eğitim sistemimizin kendi milli varlığından ve mensup olduğu ecdadından, tarihinden, milli bilinçten ve de dini konulardan habersiz olan bireyler yetiştiriyor olmasıdır.

Özellikle 2000 yılına kadar Türk Eğitim Sistemi içerisinde, en ağır yaptırım gücüne sahip disiplin kurallarının uygulandığı öğretim kademesi ortaöğretim okulları, yani liselerdir. En çok disiplinsizliğin yaşandığı okullarımız liseler iken durum ortaokula kadar inmiştir.

Liselerde “uyarma, kınama, okuldan kısa süreli uzaklaştırma, okul değiştirme ile örgün eğitim sistemi dışına çıkarılma” gibi disiplin yaptırımları uygulanmaktadır. “Öğrencinin herhangi bir şekilde örgün eğitim sistemi dışına çıkarılması (açık liseye devam etse de); zorunlu

Öğretmenlerin Temel Sorunları

Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

eğitim kapsamında bulunan liselerde uygulanan en kötü yaptırımdır. Bu durum temel bir hak ve özgürlük olan eğitim hakkının da bir şekilde ihlali, iptali ya da yok edilmesi anlamına gelebilecek bir aşamadır. Çünkü zorunlu eğitim uygulamasının varlığı ile zorunlu eğitim sisteminin dışına çıkarılma uygulaması; anlayış olarak çelişen durumlardır” (Özbaş 2020). “Disiplin konusunu sorun olarak gören öğretmenlerle yapılan görüşmelerde maalesef okulların, öğrencilerimizin koşarak, severek gittikleri bir yer olmaktan çok uzak olduğu sıklıkla ifade edilmektedir” (Gedikoğlu 2005).

Çocuklarımızın “Okulların tatil olduğu günlere değil, kendilerine açık olduğu öğretim günlerine sevinir” hale getirilmeleri çok yararlı sonuçları beraberinde getirecektir. Okullar, hayatın bir kopyası ya da laboratuvar koşullarında oluşturulmuş yapay birer sosyal alanlar olamazlar. O halde okulların bizzat hayatın kendisi haline getirilmesi şarttır. Öğrenci disiplinsizliğinin önlenmesinde, öğretmen yeterlik ve yetkinliklerinin önemli olduğu; olabildiğince dikkate alınması gereken çok önemli bir gerçektir. Türkiye’nin, öğretmenlerin her branş alanında nitelikli gelişimine odaklanacak bir eğitim reformuna ihtiyacı olduğu aşikardır.

Gelişme elde edebilmek için eğitimin her kademesinde kaliteyi sınıfa taşımak, etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlayabilmek için: “tam öğrenme, interaktif öğrenme ve probleme dayalı öğrenme” gibi öğrenmeyi kalıcı kılan, işlevsel bilgi kazandıran çağdaş öğrenme- öğretim uygulamalarına yer verilmelidir” (Gedikoğlu 2005).

Öğretim programlarının, aynı zamanda çoğulcu demokratik bir mantıkla ve toplumsal uzlaşılı ile hazırlanması, öğrencilere evrensel değerleri kazandırabilecek özelliklerde olması gerekir. Okul programları yapılacak öğretim etkinliklerinin konularını, durumunu ve çevre ayarlamasını, kullanılacak araç-gereçlerle değerlendirme tekniklerini, ulaşılabilecek genel ve özel amaçlarla bunların ilke ve yöntemlerini sınıf ve öğrencilerin seviyelerine göre açıklayan detaylı eğitim-öğretim planlarıdır. “Programlar durgun değil, dinamik ve esnek bir yapıya sahiptirler. Eldeki mevcut durum ve ihtiyaçlara göre uzman, yönetici, veliler ve uygulayıcıların iş birliği ile sürekli geliştirilmeğe muhtaçtırlar” (Ertürk 1986). Öğretim programlarının hazırlanışında, Türkiye evrenini temsil edecek bir örneklem alınması zorunluluğu da vardır. Eğitim sistemimizin öğrencilerimize hem psikolojik hem de sosyal yönlerden kendilerini gerçekleştirebilecek yeterlikler kazandırması önemlidir. Öğrencilerin bireysellikleri kadar sosyalliklerini de geliştirebilecekleri görev ve sorumluluk duygularıyla yetiştirilmeleri beklenmektedir.

7. Öğretmenlerin eğitim sistemi içerisinde daha çok uygulayıcı konumunda oldukları; karar verme süreçlerinde etkin rol alamadıkları doğru bir tespittir. Ancak “öğretmenlerin; özellikle okullarının yönetim süreçlerinde, etkin rol almalarının sağlanması; okul yönetimlerinin, katılımcı, çoğulcu demokrasi açısından yerine getirmeleri gereken önemli yükümlülük ve sorumluluklarından biridir” (Özbaş 2020). Eğitim sisteminin genelini ilgilendiren politikaların belirlenmesi ve kararların verilmesi süreçleri ile ilgili olarak öğretmenlerin bu süreçlere etkin katılımlarının sağlanması ise Bakanlığın yerine getirmesi gereken bir işlevdir.

Okulun yönetici ve öğretmenleri hem karşılaştıkları önemli sorunları çözümlenmede hem de demokratik davranışlarını geliştirerek yeni ve doğru kararlar üretebilme ve verdikleri kararları daha iyi uygulayabilmeleri için kendilerini ilgilendiren eğitim faaliyetlerini yürütmede söz sahibi olmaları ve bunlara ilişkin karar verme süreçlerine katılmaları en arzu edilen faydacı bir durumdur.

Böyle olmasına rağmen okullarımızdaki yönetici ve öğretmenler çoğunlukla dıştan dayatılan işleri yapmağa, sadece yasa, yönetmelik, genelge ve programlarda açıklanan görevleri harfiyen yerine getirmeye çalışmaktadırlar. “Genellikle yönetici ve öğretmenler karar verici değil birer uygulayıcıdır. İnisiyatif kullanma ve yaratıcılık, yeknesaklık yerine çeşitlilik pek destek görmemektedir. Üstelik vatandaşlık ve demokrasi eğitimi üstlenmiş olan öğretmenlerin kendi meslek davranışlarının demokratik olması doğal sayılmalı ve teşvik edilmelidir” (Bursalıoğlu 1982).

Öğretmenlerin etkilenecekleri, etkileyecekleri ve uygulayacakları kararların verilmesi sürecinde, aktif ve belirleyici roller almalarının temin edilmesi, önemli bir yönetim politikasıdır. “Öğretmenlerin belirlenme sürecinde rol aldıkları kararların hedeflerine ulaşması; belirlenme sürecinde rol almadıkları kararlara göre daha fazla ve daha başarılı sonuçların alınmasına yol açabilir. Bu durum, aynı zamanda uygulanacak kararlara ilgili sorumluluk ve yükümlülüğün paylaşılmasına, bu kararların daha çok ve istenerek sahiplenilmesine neden olacağı düşünülmektedir” (Özbaş 2020).

Ayrıca Ortaöğretim, öğrencilerin yükseköğretimde hangi programlara devam edebileceklerinin kesin olarak belirlendiği bir kademe durumuna getirilmeli, öğrencilerin bilgi ve becerilerinin ortaya konulabileceği programlar uygulanmalı ve okullar nesnel ve öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri ölçme ve değerlendirme sistemlerine kavuşturulmalıdır.

Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

8. Meslekî Tükenmişlik: En Temel 5 Sorun arasında 3.sırada yer alan ‘‘Saygınlık ve İtibarda En Geri Ülkeyiz -Saygınlığın Azalması-İtibarın Yitirilmesi (Toplumda Öğretmene Bakış Açısı)’’ konusu belki de 1.ve 2. Sırada gösterilen sorunlardan daha fazla önemsenmektedir. (48 Erkek+40 Kadın = 88 Kişi Bu demektir ki ankete katılan 100 kişinin 88’i yani %88’i öğretmenliğin itibarını kaybettiğini dile getirmektedir.

Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik yaşamasının en önemli nedenleri; öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün çok düşük olması, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını kaybetmesi, kendilerini iş ortamlarında yeterince güvende hissedememeleri, ekonomik problemler, mesleğin başarılı bir şekilde gerçekleştirilememesi, mesleğin yeterince sevilmemesi, yönetimin öğretmenleri yeterince motive edememesi, okulda şiddet, öğretmenlerin mesleklerinden istedikleri iş doyumunu elde edememeleri, öğretmenlerin mesleklerinde ilerlemelerini sağlayacak etkili bir kariyer gelişimi fırsatının verilmeyişi şeklinde algılanmaktadır.

Ayrıca Mesleki ve Teknik Eğitimde iş başında eğitime önem verilirken, uzaktan eğitim olanakları da kullanılmalıdır. Bu arada öğrencilere sosyal bilimler alanında dersler de verilmeli, insanlar arası ilişkiler, toplumsal görgü, iletişim ve problem çözme konularında bilgi ve beceri kazanmaları sağlanmalıdır.

9. ‘‘Başarılı öğrencilerin her alanda, birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi üniversiteye sınavsız girmesi sağlanmalı, merkezi giriş sınav uygulaması aşamalı olarak kaldırılmalıdır. Bunun etkin bir biçimde yürütülmesi için her şeyden önce ortaöğretimde bu amaca yönelik düzenlemelerin yapılması gerekir’’ (Özbaş 2020).

10. Liyakat: Türkiye’nin nicel açıdan yeterli öğretmen potansiyeline fazlasıyla sahip olduğu bilinen bir gerçektir ama buna rağmen de ‘‘nitelikli’’ öğretmen ihtiyacını yeterince karşılayamadığı da anket ifadelerinden anlaşılmaktadır. İşte mevcut olan bu nitelikli öğretmen ihtiyacı sahip olunan potansiyel öğretmen adayları arasından nesnel ve objektif ölçütlerle yapabilecek sınavlar aracılığıyla kolaylıkla karşılanabilir. ‘‘Ancak mevcut sistemimizin öğretmenlik mesleği açısından asıl ihtiyacı olan şey daha fazla niteliktir. Nitelikli öğretmen ihtiyacı ile ilgili en önemli koşullardan biri, öğretmen adaylarının alanlarında tezli yüksek lisans derecesine sahip olmasıdır’’ (Özbaş 2020).

Bu nedenle Türkiye’nin 2020-2021 öğretim yılından itibaren hızlıca alanında tezli yüksek lisans derecesine sahip öğretmen atama sürecine geçmesi gerekir. Bu bağlamda,

“öncelikle okulöncesi eğitim ile sınıf öğretmenliği dallarında tezli yüksek lisans derecesine sahip olmanın ön koşul haline getirilmesi önemlidir. Ardından da diğer dallarda öğretmen atamalarında tezli yüksek lisans derecesi ön koşul haline getirilmelidir” (Özbaş 2020).

11. “Bilim, teknoloji, sosyal ve ekonomik alanlardaki hızlı değişmelerle toplum ve bireylerin durmadan yenileşen değer yargılarının etkisiyle okul programlarının da gerekli değişmeye uğraması normal ve lüzumludur” (Bakırcıoğlu 1982). Hâlbuki 1948 yılında kabul edilip uygulamaya konulan ilkökul öğretim programımızın, 1962 taslağı ve 1968'deki değişmelerle birlikte geçen 50 yıl içinde önemli bir değişikliğe uğramadığı görülmektedir. “Bilgisayar, atom fiziğı, modern biyoloji, mantık ve tekniğın getirdiğı yeni anlayış ve eğitim bilimlerindeki yeni gelişmelerle bunların ışığı altında fen, matematik, dil ve sosyal bilgiler vb. derslerin konuları sürekli gözden geçirilerek henüz öğretim programlarına tam yansımamıştır” (Yelken Yayınları 1975).

Ülkemizde endüstri ve teknoloji alanlarına yapılan büyük yatırımların yanı sıra, her etkinlikte temel unsur olan insana ve insanın eğitimine de gerekli yatırımlar yapılmalıdır. “Özellikle Avrupa Birliğine girme arzusu içerisinde olan ülkemizde gençlerimize Avrupa’da geçerli olan demokrasi, hoşgörü, insan hakları, etik, adalet ve kültür konularını çok iyi öğretmemiz gerekmektedir” (Özbaş 2020). Bunu sağlayabilmemiz için de uzun zamandan beri ihmal edilen sosyal bilimler alanına daha çok önem verilmeli ve bu alanlarda yetişen gençlerimize de fen ve sağlık birimlerinde yetişenler kadar sosyal ve ekonomik olanaklar sağlanmalıdır.

12. Ülkemizde eğitim kurumlarının performansını ve kaliteye yönelik çabalarını ölçecek iç ve dış değerlendirme sistemlerinin ve akreditasyon kuruluşlarının ivedilikle oluşturulması gerekir. Böylesi bir düzenleme okullardaki kalite çalışmalarına ivme kazandıracak, sistemde devinim ve hareketliliğı artıracak ve Avrupa ülkeleri ile uyumu kolaylaştıracaktır.

13. Eğitim sistemimizin en önemli sorunu öğrencileri sınavla yarıştıracak onları ezberci olmaya itmektir. “Eğitim sistemimizi ezberci bir sistem olmaktan çıkarmanın tek yolu eğitim programlarının gereksiz, geçersiz, işlevsiz ve yararı olmayan bilgilerle dolu konu ve derslerden arındırılmasıdır” (Gedikoğlu 2005). “Eğitim uzmanları tarafından önemli bir sorun olarak görülen anlatım ve ezbercilik yöntemlerinin yerine bilimsel çalışma ve problem çözme, grup tartışması, rol oynama, gösteri, deney, gezi ve gözlem, kaynak tarama, rapor yazma vb. yöntemlerin kullanılmasına önem verilmelidir. Bu etkinliklere öğrencilerin katılmalarını

Öğretmenlerin Temel Sorunları Trabzon Merkez ve Akçaabat İlçesi Örneği

sağlayıcı, içten gelen ilgi ve yaratıcılığın gene içten gelen bir disiplin beceri ve alışkanlıklarla desteklenmesine gayret edilmelidir” (Bursalıoğlu 1982).

Yarınki hayatlarında kendilerine hiç gerekmeyen bilgiler ile sorumlu tutarak öğrencileri yararsız bir yük altına sokmak hiçbir faydaya dönük görülmemektedir. “Eğitim sistemimizin en önemli sorunlarından biri de bize hayatımızda kullanabileceğimiz bilgileri vermekteki eksikliğidir” (Özbaş 2020). Çünkü öğrenciler okulda öğrendiklerini okul dışında uygulayamamaktadırlar.

14. Ankette belirtilen “Kariyer için Yabancı Dil Zorunluluğu Kaldırılmalıdır” ifadesine kulak verilmelidir. Yabancı dil öğrenimini arzu edilen düzeyde yapamadığı halde öğretmen olan ama mesleğinde uzman, alanında yeterli olan birçok öğretmenin Yüksek Lisans ve Doktora Yapma heves ve taleplerinin ciddi ciddi yerine getirilmesi için çok makul bir istek olarak bu talep önem sırasında başa yerleşmiştir. Bu talebin karşılık bulması durumunda da tüm öğretmenlerin zamanla yabancı dil öğrenme arzularının artacağını ve bu konuda da kendilerini geliştireceklerini ifade etmektedirler. Bu nedenle Yabancı Dil Zorunluluğunu kaldırmak yerine 50 puan almak gibi bir standart getirilmesinin çok uygun ve memnuniyet verici olacağı ifade edilmiştir.

Ayrıca Öğretmenlik Meslek Kanunu acilen çıkarılarak yukarıda belirtilen Kariyer Basamakları için gelişim yolundaki tüm engeller kaldırılmalıdır. 2006 yılında yapılan ve Uzman Öğretmenlik hakkı elde eden tüm öğretmenlerin bu hak tanımlarının yazışmalarda da kullanmalarına tekrar izin verilmelidir. Yüksek Lisans yaparak kendini geliştirmek isteyen her öğretmene azami yardımcı olunmalı ve hatta taltif edilerek doktora yapması için teşvik edici ödüller verilmelidir.

Öğretmenlik Mesleğinin aynı zamanda rehberlik, önderlik de içerdiği gerçeği ile her öğretmenin mutlaka alanı dışında bir etkinliğe katılarak kendini geliştirmesi çok önemlidir. Örneğin; bir müzik aletini herkesin dinleyeceği kadar çalabilmesi, bir spor dalını yarışacak kadar bilmesi ve çağdaş eğitim gereği bilinçli olarak devamlı spor yaparak bedensel ve ruhsal sağlığını koruması, bir görsel sanatla uğraşarak ufkunu genişletmesi istenmektedir. Ve yine deneyim ve kültürünü şiir dönebilmeyi beceri olarak elde etmesi, iyi bir şarkı-türkü veya şiir okuyucusu olması çok önemli gelişim stratejileri olarak gelişmiş ülkelerde uygulanan alternatif gelişim dalları olarak etkin şekilde uygulanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Bakırcıoğlu, R. (1982). *Temel Eğitim ve Ortaöğretimde Rehberlik*, Ankara: Bakırcıoğlu Yayınları.
- Bursalıoğlu, Z. (1982). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*, AÜEFY, No. 107, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Creswell J. W. (2013). *Qualitative Inquiry & Resaerch Design: Choosing Among Five Approaches* (Third Edition), New York: Sage.
- Ertürk, H. S. (1986). *Türkiye'de Bazı Eğitim Sorunları Üzerine Düşünceler*, Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Ertürk, S. (1986). *Türkiye'de Bazı Eğitim Sorunları Üzerinde Düşünceler*, Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.
- Koçer, H. A. (1983). İlkokul öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, (1923-1980) Cumhuriyet Döneminde Eğitim (MEB' Yayını), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Maxwell, J. A. (2008). Designing A Qualitative Study, *The SAGE Handbook Of Applied Social Research Methods*, 2, 214-253.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, S. Turan (Çev.), Ankara: Nobel Yayıncılık
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, New York: Sage Publications.
- Öz, F. (1983). "Okul Öncesi Eğitim" "Cumhuriyet Döneminde Eğitim" (MEB Yayını), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özbaş, M. (2020). Öğretmen Atamalarında Tezli Yüksel Lisans Ön Koşul Olmalıdır, Nirvana Sosyal Bilimler Sitesi.
- Poggenpoel, M., Myburgh, C. (2003). The researcher as research instrument in educational research: a possible threat to trustworthiness? (A: research_instrument), *Education*, 124(2), 418-421.
- URL-1: <http://malatya.egitimsen.org.tr/2019.06.19.2018-2019-egitim-ogretim-yilinda-egitim-durumu/>
- Yelken Yayınları. (1975). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Yelken Yayınları.
- Yeşil, R. şahan, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorun, Neden ve Çözüm Yollarına İlişkin Algıları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* (KEFAD), 16(3), 23-143.
- Yeşil, R., şahan, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Türk Eğitim Sisteminin En Önemli Sorun, Neden ve Çözüm Yollarına İlişkin Algıları, *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi*, 35, 133-149.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 9. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.